

Marie van de Middelhaai d'r groot Vlèemes en Haorsteegs woordeboek, **F**

Marie van de Middelhaai zingt al 15 jaar in Vlijmens dialect en is bezig een dialectwoordenboek samen te stellen. Omdat zij is opgevoed door een Haarsteegse moeder en een Vlijmense vader richt zij zich op deze dialecten. Beide dialecten zijn niet uniek, maar hebben net als de andere Langstraatse dialecten dezelfde basis als het Midden-Brabants. Iedere week verschijnt een nieuw letter met enkele dialectwoorden en iets uit de grammatica.

† = oud (bijna) vergeten woord   * = nieuw woord van jonge generatie
[ ] = fonetisch schrift   H = Haarsteeg   V = Vlijmen

fàòlie [fòli], ***fallie** [fali] (de, 'ne) = falie, zwarte linnen rouwdoek voor boerenvrouwen van ca. 2½ m lang en 1 m. breed, die bij een uitvaart in de breedte dubbel geslagen over het hoofd werd gedragen en ongeveer tot de klompen afhing. De vrouw werd bijna helemaal door de falie bedekt op haar neus en klompen na. *Op oew fàòlie/*fallie krèègen.* = *Op je kop krijgen/Slaag krijgen.* Als je geslagen werd op plaatsen waar de falie iemand bedekte, kreeg je dus over je hele lijf flink slaag...!

fíéf [fi:f], **fíéve** [fi:və] van het Franse *vif* = kweik, levendig. 'n *Fíéf vrouwke.* = 'n *Kweik vrouwtje.* 'n *Fíéve.* = 'n *Kwieke vrouw.* 'ne *Fíéve vent.* = 'n *Kwieke man.*

frotwark (H)[frotwarək], **frotwèèrk** (V)[frotwɛ:rək], ***frotwerk** (HV) [frotwerək] = slecht werk

frut [fryt] (de,'ne)

1. knoop, warboel. *M'ne wol zit himmel in de frut.* = *Mijn wol zit helemaal in de knoop.*
2. in de prak. *'k Heb m'n fiets in de frut gerejen.* = *Ik heb m'n fiets in de prak gereden.*
3. verdikking. *Ik heb 'n frutlip.* = *Ik heb een koortslip.*
4. mislukking. *'t Lôpt ammel in de frut.* = *'t Loopt allemaal in de soep.*
5. †voorloper van de fopspeen: 'ne *Frut.* = 'n *Fopspeen van vroeger in de vorm van een met een touwtje dichtgeknoopt katoenen doekje, gevuld met suiker en evt. 'n paar druppeltjes brandewijn.*

fúík [foe:k] (de, 'n) = grote onderbroek. *Zij hà me toch 'n gròòte fúík aòn de lèèn hangen.* = *Zij had toch een overmaatse onderbroek aan de waslijn hangen.*

Grammatica: onzijdig/mannelijk/vrouwelijk lidwoord

Als je in Nederland geboren en getogen bent, voel je meestal aan of een woord het lidwoord *de* of *het* krijgt (*de fàòlie*, *'t frotwark*). Dialectsprekers voelen daarnaast meestal ook nog aan of een woord mannelijk of vrouwelijk is. Zij hoeven zich daarvoor alleen maar af te vragen of bij een woord het vrouwelijke of het mannelijke lidwoord goed aanvoelt: 'n is vrouwelijk -> 'n *vrouw*, 'n *fàòlie*, 'n *fúík* en 'ne is mannelijk -> 'ne *frut*, 'ne *mééns* (= *man*). Probeer zelf maar eens uit of u het goede lidwoord aanvoelt bij de woorden *tàòfel* en *stóél*.

NB: Ons dialect volgt qua lidwoorden niet altijd het Nederlands. In ons dialect krijgen namelijk sommige vrouwelijke beesten (geheel onverklaarbaar) een mannelijk lidwoord, zoals: 'ne *gèèt* (= 'n *geit*), 'ne *kúús* (= 'n *vrouwelijk kalf*), 'ne *mirrie* (= 'n *merrie*) en 'ne *zog* (= 'n *zeug*)!

(Antwoord: 'n *tàòfel*, 'ne *stóél*) <- kan dit op zijn kop???

In de frut.
(Foto: Rini Wouters)

